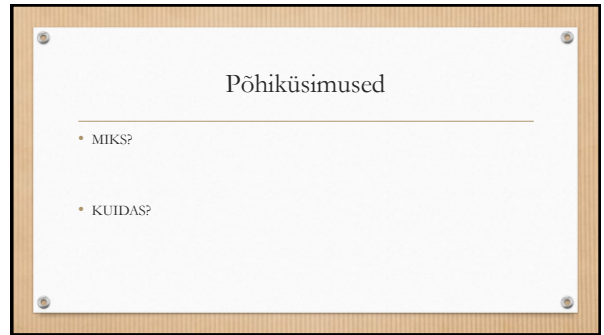

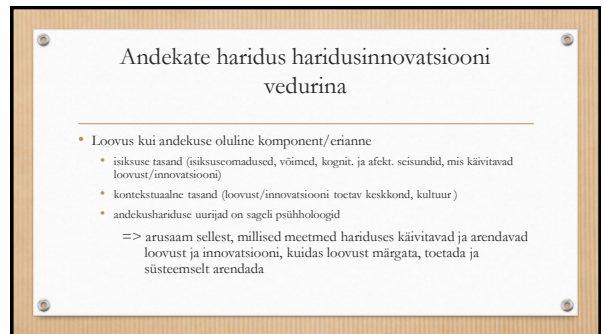
1

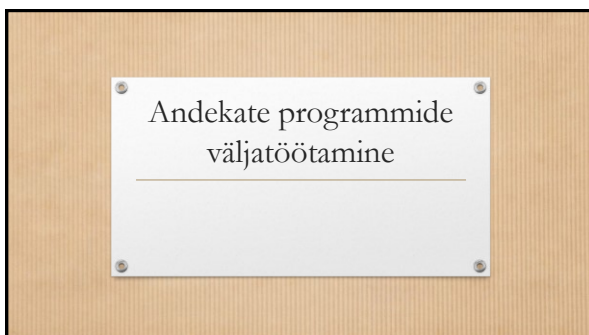
2

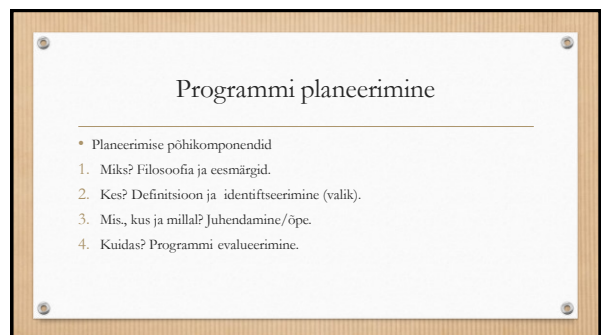
3

4

5

6

Programmi väljatöötamine

1. Vajaduste väljaselgitamine. Välja selgitada lahkoenus andekate hariduse hetkeolukorras ja soovitu vahel koolis/piirkonnas/KOVis/nõigs. Laste, lapsevanemate, õpetajate, administratiivse vajaduste väljaselgitamine.
2. Personali koolitamine andkuse psühholoogia ja –andekuspedagoogika valdkonnas.
3. Andekuse/talendi defineerimine, kontseptsioon, eesmärgid, kirjalik program/plan
4. Andekvaldkondade kindlaksmääramine, mida soovitakse arendada ja keda kaasata
5. Tuvastamine (kaasamise) kriteeriumid.
6. Eritegevused alasoortajate, kehva maj. staatusuga perede laste, puuetega, erineva kultuuri- ja keeletaustaga andekate õpilaste märkamiseks ja kaasamiseks (**diskrimineerimise vältimine**)

7

Programmi väljatöötamine

7. Kokku leppida personali vastustus ja ülesanded.
8. Tugiteenused (psühholoog, HEV/andekate koordinaator, jt) .
9. Tasemerühmade, kiirendamise ja rikastamisega seonduvad probleemid.
10. Organisaatsiooni korraldus ja administratiivne planeerimine/disain.
11. Transpordivajadus
12. Kogukonna ressursid: spetsialistid, asutused/organisatsioonid - keda võimalik kaasata
13. Töötajate täiendkoolitused, visiidid teistesse õppeasutustesse.

8

Programmi väljatöötamine

14. Finantsküsimused: eelarve ja toetuste hankimise võimalused, projekti taotlused.
15. Sotsiaalse kapitali arendamine: kasvatada õpilasi, kes hoolivad (tulevased ühiskonna liidrid). Arendada positiivset suhtumist globaal- ja humanitaarväärtustesse, valmisolekut võtta vastutus ja tegeleda, liidriõppuste treenimine.
16. Programmi evalueerimine: mis õnnestus, mis mitte, mida teha edaspidi teistis?

9

Valik

- Kõigil peab olema võrdne võimalus
  - kõrgeid võimeid/kõrgeid tulemusi demonstreerinud õppijad
  - NB! Mitte ainult hinnete alusel
  - Riskirühmad: alasoortajad, 2E õppijad, madala sots-majandusliku staatusuga pered, teistest kultuuri- ja keeleruumist pärit õppijad =>

Soovitatakse hõlmata ca 10% klassist/koolist/piirkonna õpilastest jm Akadeemiliste vm testide puhul kohalikud normid

10

Valik

- Võimete testid - NB! Ohud. Testimine pole kohustuslik kriteerium, kui on muid, loomulikke võimete väljaselgitamise viise:
- Õppija tööde näited, portfoolio
- Õpetaja nominatsioon (tuvastamise tõhusus tõuseb, kui on andekuse valdkonnas koolitatud õpetaja)
- Lapsevanema nominatsioon
- Kaaslaste nominatsioon
- Õppija enesehinnang (korreleerub tugevasti IQ testide tulemustega)

11

Talendi arengut toetavad meetodid ja strateegiad

- Aktseleerimine – kiirendatud liikumine
- Rikastamine – rikkalikud ja mitmekesised õpikogemused
- Grupeerimine
- Diferentseerimine
- Individualiseerimine

12

Aktselereerimine e kiirendamine

Vertikaalne

1. Varasem koolimine/ varasem sisenemine haridusastmele
2. Klassi vahelejätamine
3. Kiirendamine ühes aines (osaline aktselereerimine)
4. Kõrgkoolikursuste võtmine gümnaasiumiastmes (nt ingliskeelses keeleruumis Advanced Placement courses).
5. Kaugõpe (nt Khan-Academy (<https://www.khanacademy.org/>))
6. International Baccalaureate Programs
7. Talenditsinguprogrammid (<https://cty.jhu.edu/>)

13

Aktselereerimine

Horisontaalne

1. Ainekava kompakteerimine.
2. Parallelopekava.
3. Iseseisv töö/projektid.

14

Grupeerimine

- Eesmärk: tuua kokku samade võimete tasemega (ja huvidega) õpilased

1. Täisajaline homogeenne grupeerimine

Magari skooli (sageli rakendatakse lüüsiõppeklassides)

Andekate eriklassid

Andekate eriklassid

2. Täisajaline heterogeenne grupeerimine

Spetsialiseeritud sisuklassid

Individualized Educational Program (IÖK)

15

Grupeerimine

- osa-ajaline ja ajutine grupeerimine

Pull-out programmi* (õpilased tõstatakse 1-2 korda nädalas 2-3 tunniks eritüüpsetes osaklassides).

Ressursikeskused (laborid, ruumitarkoosid jne)

Osa-ajalised eriklassid

Rikastamisklastrid

Ajutine grupeerimine põhioskuste omandamiseks (lugemine, matemaatika)

Huviringid, huvitüürid

*Tehakse koostööd pehmete juhtivate õpetajate ja Tõnu Mägi juhitud programmi osana eriklasside terminite "õppepäev"

16

Rikastamine

- Rikastamisstrateegiad peavad vastama andeka õppija kõrgematele ootustele

Peaksid baseeruma vajadusel, mitte vanusel

Sisu ja vahendid väljaspool kohustuslikku õppekava

Katavad mitmekesiseid valdkondi/õpivõime

Õppija valik (sh süvaõpe)

Sisu kõrge komplekssus (teooriad, üldistused, rakendused)

Loov- ja kriitiline mõtlemine

Probleemilahendusoskused, uurimisoskused, arvutuoskused

Emotsionaalne areng, enesentunlus, eetilise ja moraalne areng

Akadeemilise motivatsiooni ja enesektualiseerimise toetamine, kõrged püüdlused (karjäärivalik)

17

Rikastamisstrateegiad

1. Iseseisv õppimine, kunsti- ja teadusprojektid
2. Õpikeskused
3. Ekskursioonid
4. Laupäevaprogrammid
5. Suveprogrammid (laagrid, suveakadeemiad jms)
6. Mentorid
7. Muuseumide töötod
8. Teaduskeskused

18

Rikastamisstrateegiad

- 9. Ülikoolide pakutavad programmid (lasteülikool, mobiilsed laborid, ülikooli külastamine, töötoad et)
- 10. Akadeemilised olümpiaadid
- 11. Võistlused ja konkursid
- 12. talendipäevad/Talent-Days
- 13. Etendused, näitused
- 14. Kohalike firmade/asutuste/organisatsioonide külastamine
- 15. Intervi võimalused

19

Nõustamine

- Unikaalsed kognitiivsed-sotsiaalsed-emoionaalsed omadused ja vajadused
- nt multitalendid
- perfektsionism, stressitaluvus, ärevus
- Soolised eripärad, soo- ja seksuaalse identiteedi küsimused
  - => diskussioonid, grupiarutelud
- Karjääri- ja akadeemiline nõustamine

20

Programme Eestis

- Eesti olümpiaadid (al 1953, al 2001 koordineerib TÜ teaduskool, www.teaduskool.ut.ee), Eesti võistkondade väljund rahvusvaheliste olümpiaadidele al 1993)
- Õpilaste teadustööde riiklik konkurs (al 2002, ETAG)
- Õpilasteiutajate konkurs (al 2008, ETAG)
- Õpilasfirmade konkursid (al 1996, JA Eesti)
- TÜ teaduskool al 1965 (varasemate nimetustega Mitterstasionaarne Matemaatikakool, Tartu Matemaatika- ja Füüsikakool, al 1992. TÜ asutusena TÜ täppiseaduste kool, 2003 nimetusega TÜ teaduskool)
- Teadustegevust ja erialasid populariseerivad tegevused kõrgkoolides (TLÜ õpilasakadeemia, TTU tehnoloogiakool, EMU looduskool)
- Teaduse populariseerimise projektid (vt miks.ee)

21

Mobiilsed laborid

- Füüsika, keemia, bioloogia õpikojad (<https://www.teaduskool.ut.ee/et/oppetoo/opikojad>)
- Rändav bioklass (<https://www.tymri.ut.ee/et/projektid/randav-bioklass>)
- Psühobuss (<http://psyhobuss.mozello.com/>)
- Teadusbuss (<http://teadusbuss.ee/>)
- Robotika (<https://www.robotika.ee/>)

22

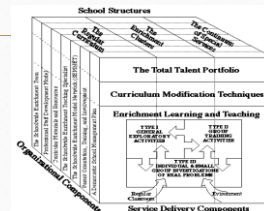
IB programmid, kaugõpe

- Inglise kolledž
- Miina Härma Gümnaasium
- Rahvusvaheline kool
- KAEkool (<http://www.kae.edu.ee/>)

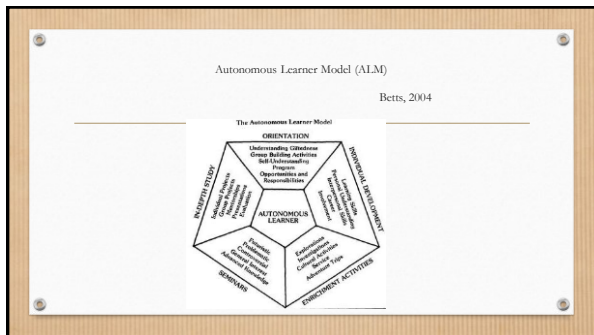
23

Maailmas tunnustust leidnud mudeleid süsteemse lähenemise tagamiseks:
School-wide enrichment model (SEM)

Reis & Renzulli, 2009

24

25

Iga anne loeb!
 Head koostööd!

MITÜ Eesti Talendikeskus
www.talendikeskus.ee
 FB @eestitalendid

26